

מסורת הש"ס

רש"י

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

ר"ן

כא.

עין משפט
גר מצוה

(א) לטל יט: ורש"י (ב) קמח
כג: י: (ג) פירי היל, (ד)
(ה) ופירי היל, (ו) נמנר
(ז) ופירי היל, (ח) נמנר
(ט) ופירי היל, (י) ופירי היל
למחני לקמן כג.

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ר' יהודה
וכי אדעתא דמכריה דר
מילי לזרי וכו' דר יהודה
הוא דאמר כי משת
נדר אלא דלה מירוח
מכריה וכו' וכו' וכו' וכו'
נתקיימה: (ב) ד"ה מי
קמחי וכו' כג' דיינין אלא
שקמייהו כשעת: (ג) ד"ה
שלא תסתיין וכו' לא
מסתו וכו' אלא להשגיח
מירוחא אבל לא שתייה
שמייהו: (ד) ד"ה
אלא משעת וכו' להכילה
בגמרה תסתיין:

גליון הש"ס

בארץ ד"ה רש"י וכו'
בארץ ספרד וכו' וכו' וכו'
לקמן כג' פירי היל וכו'
ד"ה וכו' וכו' וכו' וכו'

פירוש הרא"ש

שניה רוצין כג' רש"י
ולא היה נכנס לשם נדר
אלא המוכר נדר לזר
הלוקה מוסף דמי וכן
הלוקה כמי שפחות המכר
ממנו הלוקה לזר לא יז
נדר דנתיב פיו ולבו שון
ואפי' דברים שכלל אין
נדרים וכו' וכו' וכו' וכו'
כך היה נכנס ששדמי
לא חלקין נדר מששמי
היכל דמיח מילתא כי
הכל קנס דין כל מוכרין
ולקוחין לשכות כל חלקין
נדר דברים שכלל: רבי
אמר ר' יצחק אומר אף
איתקוש לזירות המכר
שלא היה הדבר נדר
לי בשעת הנדר שחול
נדרו כי שם יחלה
הנדר לדעתו בשמות החלק
לא היו נדר: כי קני
ששמייהו וכו' וכו' וכו'
כשלקוח תתלו שיהיה
בשעת דיינין וכו' לא
היה דעתו מעיקרא הלק
לא היה נדר נדר
בשעת הנדר וכן כן
לאו דשמה יתן לו טעם או
יתן לו כג' דיינין משפיק
לא משעבר נפשיה: רמב
אמר: לא היו מספיקין
אפי' סימח רבנן מי קמי
שניין רזו דהוה משע
רזו לכסוף ולא מתחלה

שניהם רוצין בשלשה דינין. כלומר זה השעבט שאינו פותח לו מן
הקלע לא היה פיו ולבו שון לך שלא יפחות לו מן הקלע כלום
אלא להכי נדר כן לזר את חבירו שיתן לו ג' דינין הוא רוצה לזר
וזה ששעבט שלא יתן לו יותר משקל לא היה פיו ולבו שון שלא היה
נדעמו שלא יתן יותר אלא לך נדר
שיתן לו כג' דינין ולפיך מותרין:
גמ' מאן קמל. המירו חכמים: ר'
יהודה היא דאמר אין אחד מהן נזיר.
דלא סמכא דעמייהו ממש לשם מירות
אלא תלו מירותן בזה שבא כנגדן ולא
היה פיו ולבו שון להכי אין אחד
מהם נזיר ה"ג לא סמכא דעמייהו
כשעת הנדר דכל חד חד אדעתא
דרי יהודה דאמר רבא אמר אפילו תימא
רבנן מי קתני שניהו רצו שניהו רצו קתני
אמר ליה רבנא לרב אשי אמר לו טפי
מוסלע והלה אמר בציר משקל נדרא הוא או
זרוזין הוא אמר ליה תנינא ^א ויהי מסרב
בחבירו שיאכל אצלו ואמר לו קונם ביתך
שאני נכנס טיפת צונן שאני טועם מותר
ליכנס לביתו ולשתות הימנו צונן שלא
נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה ואמאי
והא טיפת צונן קאמר אלא משחתי איניש
הכי רבא נמי משחתי איניש הכי אמר ליה
כו

קמני הכי היה משמע שניהו רצו נתחלה בשלשה דינין (א) ואלא
עשויו בשעת הנדר אין רוצין אלא סמכא דעמייהו אדכור פיהן
ופיהן ולכן שים ונדר מעליהו: רוצין קנן. דמשמע מעיקרא
היה רוצין כג' דינין ואחמי שניהו נמי רוצין ולא היה פיהן ולכן שון
הלך אפילו רבנן מודו דמותרין וכדי לזר זה את זה נתכוונו שניהן:
אמר לו טפי מוסלע והלה אומר נזיר משקל. היכל דאמר שאינו פותח
מקלע זה אומר שאינו מוסף על שקל כיון דנדר שניהם קרוינין
לשלשה דינין אמרינן נדרי זרוזין הוו. אבל הכא כיון דאמר טפי
מקלע דהיינו פרוטה והלה אומר קונם שאינו מוסף לך על פרוטה
פחות משקל דהשתא מרחקי מילמיהו משלשה דינין כיון דדייקי
הכי נדרא היו ואסורין או לא דזרוזין הוה: היה מסרב. שהיה
מפניו לאכול אצלו מעט: קונם ביתך שאני נכנס. נזיר שלא יכנס
לביטו: וטיפת צונן שאני טועם. שלא לאכול אצלו כלום: מוסר
ליכנס לביתו ולאכול קמעה ולשמות הימנו טיפת צונן. אבל לא אכילה
מרובה: שלא נתכוון זה. המסרב אלא לשום אכילה מרובה שיסעוד
אצלו הרבה ולשון טיפת צונן לא נתכוון זה (א) שהיא שמה מועטת:
והא טיפת צונן קאמר. דמשמע שמה מועטת ואכילה מועטת: אלא
משפטי איניש הכי. דכי אמר (טיפת צונן) יאכל עמו ודאי לאכילה מתכוון
וכי נדר זה שאינו טועם עמו טיפת צונן ודאי לאכילה (ו) מרובה
מתכוון ולהכי מותר לשתות טיפת צונן: ה"ג משפטי איניש הכי. דכי
מתכוון ליתן שלשה דינין אומר שאינו מוסף על פרוטה פחות
משקל ולעולם נדרי זרוזין הוו ואפילו דאמר טפי מוסלע ובזיר משקל:
מי

ראשונה יתנה מירות לבעלה וכי האי גונא פשיטא ליה לתנה דמתני'
חל על שניהם ולכסוף ג"כ כך היה שרזו בשלשה דינין ונמלא שכל אחד עבר על
קמ"ל: **אמר ליה טפי מוסלע.** כלומר שאמר לו קונם שאינו פותח לך מן
שקל פחות פרוטה: נדרא הוא או זרוזין הוי. דאיכא למימר כיון דנמות כולי
אמר ליה טפי מוסלע. שאמר שלא יפחות לו מהמשך דינין ואמר ליה איך נציר מן
דמרחקי כולי האי בדוקא נדרי: שלא נתכוון זה אלא לשם אכילה ושתייה.
רוצה חבירו שיאכל שרי אסר על עצמו אפילו דריסת הרגל ושמיית צונן אפי' אמרינן
דלאו בדוקא נדר הכא נמי אף על גב

רוזים קמי משמע דמתחלה כשדריס היו רוצים כג' אלו שון ואין ספדי דרשתן לך הלק
כשאר המוכר לכסוף שק היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אחר דעתו נמו שחיי אומרים
מכותן לזר לך נדר זרוזין דהיי נדר קיים ודלא כרבי יהודה משום רבי טרפון:

שניהם רוצין בשלשה דינין. שהמוכר היה דעתו לשלשה ולא נתכוון
נדרו אלא לזר הלוקח שלא יעמוד על דעתו שאמר כ'
דינין ושיסכים לשלשה וכן הלוקח נתכוון לשלשה ולא נתכוון אלא
לזר המוכר שיסכים לך ולא יעמוד על דעתו שאמר ארבעה דינין
ומש"ה לא חייב נדרא וועמא דמלתא

לפי שדרכן של מוכר ולוקח נכך
ומש"ה לא מיקרו דברים שכלל:
גרסינן בירושלמי (א) אמר ר' זעירא
הדא דמימא בשאין מעמידין אבל
נמעמידין לריכין היתר חכם פירוש
שאין מעמידין דברים שאומר שלא
נדרו בדוקא אלא לזר ^א אבל מעמידין
דבריהן לומר שדוקא נדרו לריכין
היתר חכם. וקשה צעתי מאי קמ"ל
זעירא מתניין היא דקמני שניהם
רוזין כו' וי"ל דקמ"ל דרוזין מעיקרא
קאמר ואלא לזר כשקלינן וערינן
בגמרא. מו גרסי' התם היה מעמיד
אלל זה ואלל זה אין מעמיד כיון
שבעל אלל זה בעל אלל זה והי"פ היה
מוכר חפץ לשים ואמר קונם שאינו
פוחת לכס מן הסלע והיה נדעמו
לדור לאחד מהם בדוקא ולחבירו
כדי לזר כיון שבעל אלל זה בעל אלל
זה. ונראה דכשאין מעמידין ודעתן
היה לשלשה דינין מוכר יכול ליתנו

בפחות משלשה ולוקח יכול ליתן בו יותר משלשה שכיון שמשמעות
הנדר אינו אלא לזר אע"פ שהסכמו בלכס ג' דינין דברים שכלל
היו ומיהו אין המוכר רשאי ליתנו כשקל ולא הלוקח רשאי ליתן בו סלע
שהרי עיקר משמעות נדרים אינו אלא לך ואיכא מאן דאמר דאפילו
כבי האי גונא לא חייב נדרייהו: תניא בתוספתא דמגילת' (א) חף נדרים
שאמרו מותרין מנין שלא יהא אדם נזיר כהה כדי לבעטן ת"ל לא יתן
דבריהן וישנה נדרי חולין והביאה הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהל' נדרים:
גמ' לפי שלא יתפס נזירות אלא להפלאה. וה"ה לנדרים דאיתקוש
למירות דלא חייב אלא אי"כ יקבל בלא תנאי הלק מוכר ולוקח שחלו
נדרים בתנאי אע"פ שעברו על תנאים לא חייבי נדרייהו: רבא אמר
אפילו סימח רבנן מי קתני שניהם רצו. כלומר דמתניין נדרי
זרוזין לזו משום הפלאה היא אלא משום ששמו חכמים דעתם שלא
נדרו בדוקא אלא לזר דמי קתני רזו שיהא משמעותו שרזו לכסוף
שניהם רוצין קמי דמשמע מתחלה ועד סוף. וקשא' לי למאי דר"ד
מעיקרא דטעמא דמתני' משום הפלאה הוא למה ליה למתני שניהם
רוזים בשלשה דינין ורזו לכסוף קאמר כלומר שנתקיים המכר
בשלשה דינין אפילו נתנו מוכר כשקל או שנתן בו לוקח סלע נדרן
בעל כיון ששבעת נדרן לא היה מתבצר הדבר אם יחול אם לאו.
ונראה צעתי דמתא רבותא קמי דלא מצעיא צעיים שהיו מתלכין
בדרך ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה איש פלוני ואמר חבירו
הריני נזיר שאינו דאין אחד מהם נזיר כרבי יהודה משום רבי
טרפון (א) דהתם דין הוא שלא תחול מירותם לפי שאי אפשר לחול
מירות על שניהם וכיון שבעל אלל זה בעל אלל זה שמשעה
נדרתו דלא הוה הפלאה אלא אפילו במוכר ולוקח שאפשר שיהא הנדר

הוא גונא פשיטא ליה לתנה דמתני' דכי האי גונא הפלאה מקריא
קמ"ל: **אמר ליה טפי מוסלע.** כלומר שאמר לו קונם שאינו פותח לך על
שקל פחות פרוטה: נדרא הוא או זרוזין הוי. דאיכא למימר כיון דנמות כולי
אמר ליה טפי מוסלע. שאמר שלא יפחות לו מהמשך דינין ואמר ליה איך נציר מן
דמרחקי כולי האי בדוקא נדרי: שלא נתכוון זה אלא לשם אכילה ושתייה.
רוצה חבירו שיאכל שרי אסר על עצמו אפילו דריסת הרגל ושמיית צונן אפי' אמרינן
דלאו בדוקא נדר הכא נמי אף על גב

רוזים קמי משמע דמתחלה כשדריס היו רוצים כג' אלו שון ואין ספדי דרשתן לך הלק
כשאר המוכר לכסוף שק היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אחר דעתו נמו שחיי אומרים
מכותן לזר לך נדר זרוזין דהיי נדר קיים ודלא כרבי יהודה משום רבי טרפון:

עין משפט
גר מצוה

בא מ"י פ"ח מהלכות
מירס הלכה י' סנה
לאין רמב טושי"ף ז"ר
סמן ר"ח ספי"ף ד'

מוסף רש"י

קונם שאינו פוחת לך
מן הסלע. איך שרזו שאין
פוחת. יאך ספי"ף פ"ח
קונם כל מה שאפחות
לך תפלו ורמב"ה בעמ"ס.
לעולם אין אחד מהם
נזיר. שנים חופים ואמר
עובר. זה אומר פלוני
העובר נזיר הוה הוא ואמר
אני נזיר. ואמר אחד הריני
נזיר אם נמיתו הוא שאין
נזיר. ותבירו חופים הריני
נזיר אם נמיתו הוא שאינו
נזיר. ורמב"ה חופים
לנזירות. ונמלא כחתי חכם,
ואמר ר' טרפון אין אחד
מהן נזיר. שכל הפסק
אמר נדרי חופים ואין
הפסקה דכי יפלו ח"ס
יבא משמע (והנדרין כה)
וכי"ז ערובין כפ. והנחה
(א) הוה לנשפת הברך
לא היה נזיר לזר מהן
לדור י"ו. לפי שלא
נחתה נזירות. לזכות
מיר חופים ופסקא. אלא
להפלאה. כשפלאה ודלת
מפריש (חגיגה א') שיהא
נדרו מפריש על הדאי
ולא נפחות ספק על נזיר
איתו הכל ענדו (נדרין א'
ס"ח). אמר לו טפי
מוסלע. שאמר לו סלע
ופרוטה והכל מצוי שקל
פחות מפרוטה. שאלת
שדקיקין כשעבר י"ז
לזון שבדוקא נדרו ונבחר
דעת. או שמה חף לו מכלל
זרוזין הוא (תארי' בסוטה).
שלא נתכוון זה. המסרב
ג' אלא לשום אכילה
ושתיה. המוכרין לו אמר
זה קונם ביתך מי לא
מתין לדור האלה ממת
אלא לאכילה ושתייה מרובה
תסתיין (לקמן ס"ג).

תוספות

א"א דהפלאה. ודתי'
והא נזיר נדרים לא
כתיב יפלו וי"ל דלשון
מהדרי משום דאמרי'
נדרים לעירות: בספי"ף
א"א משעבר נפשיה. וה"ג
במתניתין חפ"ג דשבעת
הנדר לא היה דעת
זה כג' דיינין אלא היה
דעמיה להיריד כמה שיוכל
לזר לזרם בשעת הנדר
מספקא ליה אם חל נדר אם
לאו דשמה יתן לו טעם או
יתן לו כג' דיינין משפיק
לא משעבר נפשיה: רמב
אמר: לא היו מספיקין
אפי' סימח רבנן מי קמי
שניין רזו דהוה משע
רזו לכסוף ולא מתחלה